

Zápas s Bohem

Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš. (Gn 32:27)

1. čtení: Matouš 13:44-52
33

Hlavní čtení: **Genesis 32:23-**

I. O TRADICI

Milí bratři, milé sestry,

proti tradici se nestavím. Za prvé proto, že by to byla profesionální sebevražda: Brojit proti jakékoli tradici, jakožto farář v tradičním evangelickém společenství, v tradičním křesťanském sboru. Za druhé proto, že to vůbec není nutné. Tradice ke křesťanství patří. Návaznost na předky, kteří kdysi převzali pochodeň víry od svých předků a předali ji svým potomkům. To v žádném případě není nic špatného či zavrženíhodného.

A přece: Stavím se proti tradici. Proti vyčpělé tradici. Proti tradici bez víry. Proti tradici bez osobního nasazení. Proti tradici bez osobních zápasů a zkušeností víry v Boha. Proti takové tradici bych se neměl stavět jen já, ale i vy. Mrtvá tradice nám totiž k ničemu dobrému neslouží.

Proč jsem začal mluvit o tradici? Protože toto téma souvisí jak s naší dnešní slavností, tak i s právě přečteným biblickým oddílem. Začneme od posledního verše dnešního vyprávění:

- ³³ *Synové Izraelovi nejeď až podnes šlachy při kyčelním kloubu, protože Bůh poranil Jákobovi šlachy kyčelního kloubu.*

To je tradice, bratři a sestry. Jákob zápasil s Bohem u potoka Jabok. A jeho synové – na památku tohoto nočního boje – nejeď šlachy při kyčelním kloubu (samozřejmě zvířecí). A kdykoli ji ze svého jídelníčku vynechají, vzpomínají na svého praotce. Vzdávají tím čest jeho hrdinskému zápasu s Hospodinem.

Ale pokud dělají jen toto a nic víc, pokud jen s úctou vzpomínají na slavného předka, pak se jedná o mrtvou tradici, která má pramalý význam pro jejich život. Klidně ať tu šlachy nejeď. Klidně ať si připomínají Jákoba. Ale ať při tom také sami za sebe v životě zápasí s Bohem.

Milí bratři, milé sestry, milí konfirmandé, tradice je krásná věc, pokud není vyčpělá. V našem sboru, tak jako v celém našem kraji, máme, uchováváme a předáváme dalším generacím mnoho krásných tradic. Například **Elsnerův kancionál**, který zpravidla upoutá pozornost návštěvníků našeho kostela. Je to ten nejstarší a nejobjemnější zpěvník na lavicích, kdybyste nevěděli. Nádherná a hodnotná kniha, z které však musíme zpívat Pánu Bohu s otevřenou myslí i srdcem. Nebo celá dnešní **konfirmační slavnost**. Konfirmandé jsou v krojích. Sluší jim to. Ale pokud při této slavnosti sami za sebe nevyznají svou víru v Pána Ježíše Krista, pak není potřeba tuto slavnost uchovávat dalším generacím. Nebo celá evangelická **tradice písmáctví** (znalosti Bible), která právě v těchto končinách byla na vysoké úrovni. K ničemu nám není vzpomínat s úctou na naše předky, kteří dobře znali Písmo, když už sami Boží slovo neotvíráme a nečteme. A zmíním ještě ty krásné, **původní lavice**, které teď procházejí rekonstrukcí. Má to pramalý význam: Vědět, kde sedával náš pradědeček, vědět, která je ta „naše“ lavice, pokud v ní my sami už při bohoslužbách nesesedáváme.

Tradice je vyprázdněná, pokud se jedná jen o tradici. Jen o vzpomínky. Jen o zašlou minulost. Tradice bez víry, bez osobního nasazení, je mrtvá. Navíc, a to je ještě horší: Taková tradice může dokonce umrtvovat a dusit. Může být překážkou na cestě k víře. Řekneme si: *Moje maminka byla evangelička, nevynechala snad jediné bohoslužby*. Člověka to zahřeje u srdce. Jako kdyby maminka chodila do kostela trochu i za nás. *Ona chtěla. Já už nechci. Ona musela. Já už nemusím. Vždyť vlastně stačí, že to v naší rodině alespoň někdo držel*. Nestačí! Proto Jan Křtitel popichuje své posluchače na břehu Jordánu:

- ⁸ *Neste tedy ovoce, které ukazuje, že činíte pokání.* ⁹ *Nemyslete si, že můžete říkat: 'Náš otec je Abraham!' Pravím vám, že Bůh může Abrahamovi stvořit děti z tohoto kamení. (Mt 3:8-9)*

Proto apoštol Pavel píše Timoteovi, svému mladšímu kolegovi:

- ⁵ *Připomínám si tvou upřímnou víru, kterou měla už tvá babička Lóis a tvá matka Eunike, a kterou máš, jak jsem přesvědčen, i ty.* ⁶ *Proto ti kladu na srdce, abys rozněcoval oheň Božího daru, kterého se ti dostalo vzkládáním mých rukou. (2Tm 1:5-6)*

Všimněte si: Pavel Timoteovi nepřipomíná pouze víru jeho babičky a maminky. On zmiňuje i o jeho vlastní víru. K čemu by totiž byla Timoteovi dobrá víra jeho babičky a zbožný život jeho maminky, kdyby

Timoteus sám nerozlišoval oheň své víry? K čemu by nám bylo, že naši předkové žili a zápasili s Bohem, kdybychom my sami s Bohem nežili a nezápasili? Odpověď je jasná: K ničemu. K ničemu by nám to nebylo.

Milí konfirmandé, nespolehejte se na tradici. Nespolehejte se na víru jiných. Do této chvíle jste se na víru vašich předků spoléhat mohli, ba přímo měli. Těžili jste z toho, že vás rodiče či prarodiče vodí do kostela, do nedělní školy, posílají vás na biblické hodiny či na křesťanské tábory. Těžili jste z toho, že se za vás modlí minimálně ti, kteří vás jako nemluvnata před lety přinesli ke křtu do kostela. Ale ve vašem životě nastává chvíle, kdy musíte začít sami za sebe následovat Krista, věřit v Krista. Už to za vás nikdo dělat nemůže. Však vám to ještě náš pěvecký sbor připomene - v jedné krásné písni.

II. S NÁMI JE BŮH...

A teď se zaměříme na ten Hospodinův zápas s Jákobem. Jákoba jsme dnes zastihli v okamžiku veliké krize a úzkosti. Před zhruba dvaceti lety podrazil svého otce Izáka, z kterého zákeřným způsobem vymámil otcovské požehnání. Podrazil tím zároveň i svého jediného a staršího bratra Ezaua, kterému to otcovské požehnání mělo náležet. Tím vším naplnil význam svého jména. Jákob znamená *úskočný, podrazák*, prostě *hajzlík*, s prominutím. Podrazil tehdy otce i bratra a utekl ke svým vzdáleným příbuzným, protože jeho bratr Ezau ho chtěl zabít. Na té cestě se mu zjevil Hospodin a ujistil ho, že bude s ním. A že mu požehná. (Gn 28) Uplynulo už mnoho let od jeho útěku. Jákob má veliký majetek, mnoho synů a nakonec i mnoho žen. I přes úskoky, nástrahy a léčky jeho podrazáckého tchána Lámana se mu prostě dobře daří. Až jednou mu Hospodin sdělí:

- *"Navrať se do země svých otců a do svého rodiště; já budu s tebou."* (Gn 31:3)

A Jákob poslechne. Byť se mu zřejmě moc domů nechce. Doma je Ezau, jeho na smrt uražený bratr, který jistě ani po letech na tu životní křivdu nezapomněl. *Jak se mnou můj bratr naloží? Odpuští mi? Nechá mě na pokoji? Pomstí se mi? Zničí mě i všechno, co mám? Zlikviduje mě i všechny, které mám tak rád?* Přesto Jákob Hospodina uposlechne. Vydává se zpět do zaslíbené země. A teď: Když se blíží k domovu, poslové mu sdělují:

- *"Přišli jsme k tvému bratru Ezauovi, ale on ti už jde vstříc a je s ním čtyři sta mužů."*⁸ *Tu padla na Jákoba veliká bázeň a tíseň.* (Gn 32:7-8)

Jákob ale neztratí hlavu. Zachová se chytře. Postupně svůj veliký tábor začne drobit na menší části. Doufá totiž, že Ezau díky tomuto opatření nezničí všechno a nezabije všechny. Nakonec převede i svou rodinu s celým svým majetkem přes hraniční potok Jabok. A v předvečer setkání se svým bratrem zůstane sám. Vzdálen od všeho, co vlastní. Vzdálen od těch, které miluje. Je sám. A přesto tu kritickou noc sám není. Je s ním Bůh, který mu přece sliboval, že mu vždycky bude nablízku.

To si vezměme k srdci, bratři a sestry: Nikdy nejsme sami. I když jsme sami, nejsme sami! *S námi je Bůh* – jako byl té noci s Jákobem. Tuto svou blízkost a přítomnost nám přece slíbil a potvrdil skrze Pána Ježíše Krista. Slíbil i nám, že vždycky bude s námi. Ať se děje, co se děje. Ať už je naše úzkost sebevětší. Ať už jsme slabí, vyprahlí, zničení, rozbolavení, k smrti zarmoucení, unavení nebo vystrašení. I kdybychom se stokrát do této situace dostali sami, což se nám žel někdy stává, s námi je Bůh.

Bůh byl s Jákobem – i přesto, že Jákob se v této hluboké krizi ocitl kvůli tomu, co kdysi sám svým příbuzným provedl. Jákob měl jistě obavy, že ho teď dožene to jeho podrazáctví. Že kosa padne na kámen. Že spadne klec. Že všechno, čeho nabyl za poslední roky, přijde vniveč, protože ho doběhne stará zrada. Ale v té tísní, za kterou si mohl on sám, byl Bůh s ním. Milosrdný Bůh je s ním. Laskavý Hospodin je s ním. Nepřišel mu říct: *Co sis nadrobil, to si taky sníš, chlapečku. Teď uvidíš, jak ty moje mlýny melou. Pomalu, ale jistě. Čau!* Ne! Bůh stojí při něm - i přesto, že si tu jeho přítomnost a blízkost Jákob vůbec nezaslouží.

III. BŮH ZRANIL, BŮH POŽEHNAL

Na druhou stranu: V tu chvíli je Bůh s ním jako jeho protivník. Je s Jákobem. A zároveň je proti Jákobovi. Byl s ním. Ale i: Bil se s ním. Hospodin s Jákobem zápasil. My jsme si navykli číst ten příběh tak, že Jákob zápasil s Bohem. Třeba na modlitbách, naplněných úzkostí a pochybnostmi. Ale to není úplně pravda. Bůh tu noc zápasil s Jákobem. Bůh si začal.

- ²⁵ *Pak zůstal Jákob sám a tu s ním kdosi zápolil, dokud nevzešla jitřenka.* ²⁶ *Když viděl, že Jákoba nepřemůže, poranil mu při zápolení kyčelní kloub, takže se mu vykloubil.*

Bratři a sestry, Hospodin ho nechce zabít. Nechce ho zničit. Jen ho poraní. Ochromí. Svým dotekem ho navždy poznamená. Je to velice zvláštní pasáž. Na jednu stranu je Jákob výjimečný tím, že sám Hospodin s ním bojuje. Že se právě s ním pustí do křížku. Že se ho nedotknutelný a svatý Bůh *dotkne*, jak výslovně

říká hebrejský text. Ten Boží dotek ale na druhou stranu znamená zranění. Oslabení. Bolestivé poznamenání na zbytek života. S každým dalším krokem si Jákob bude až do své smrti pamatovat, že s ním kdysi Bůh zápolil. Jákobovi se tedy dostala veliká výsada: Hospodin s ním zápasil. A on obstál. A přitom to Jákoba něco stojí: Už si v životě nebude tak vyskakovat, protože má z tohoto zápasu napořád poraněnou nohu.

Proč ho Bůh ranil, bratři a sestry? V dnešní době, kdy jsou lidé zaměřeni především na to své zdravíčko, jen těžko dokážeme tento Boží ochromující dotek ocenit. *Vždyť by stačilo, kdyby Bůh Jákobovi požehnal z uctivé dálky, ne? Kdyby se k němu ani nepřibližoval, kdyby mu neubližoval. Jákob by byl požehnaný, a navíc zdravý. Nic by ho nebolelo.* Ale nenechme se zmýlit. Ten, kdo Jákoba poranil, je milosrdný a laskavý Hospodin. Zranil ho z lásky. Vždyť tím Hospodin ranil Jákobovu pýchu. Pochroumal Jákobovu samozřejmou samostatnost. Pocuchal jeho sebevědomí. Už si od té chvíle skutečně nebude tak vyskakovat. Bude kráčet světem jako chromý, jako slabý, jako ten, který se už na sebe nemůže plně spoléhat. Bude kulhat světem jako ten, který se spoléhá na Hospodina. Hospodin mu vzal něco z jeho vlastní síly, ale zároveň mu daroval svou sílu. Jákob je tedy slabý. Ale Bůh, který je s ním, ho posiluje.

Něco podobného říká apoštol Pavel v té docela známé pasáži:

- ⁷ *A abych se nepovyšoval pro výjimečnost zjevení, jichž se mi dostalo, byl mi dán do těla osten, posel satanův, který mne sráží, abych se nepovyšoval.* ⁸ *Kvůli tomu jsem třikrát volal k Pánu, aby mne toho zbavil,* ⁹ *ale on mi řekl: "Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla." A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby na mně spočinula moc Kristova. (2K 12:7-9)*

Jákob nakonec dostal to, po čem tolik toužil. Hospodin mu při ranním rozbřesku požehná. Ale ještě předtím mu změní jméno. Změní jeho identitu, mohli bychom říct. Při tom nočním zápasu s Bohem totiž starý Jákob zemřel. Zemřel ten starý podrazák. Tam zemřel člověk, kterému – i přes jeho levárny – všechno celkem vycházelo. Ale od této chvíle: Už žádný Jákob, nýbrž Izrael! Izrael! Ten, za kterého *zápasí Bůh*. Nebo: Ten, který *zápasí s Bohem*. Hospodin mu daroval nové jméno. Což v jazyku Bible znamená, že mu daroval novou identitu. Nové Já. Tu noc se zrodil nový člověk. Člověk, který se napříště bude spoléhat cele na Hospodina, a ne na své vlastní schopnosti a síly. Člověk, který bude Hospodina žádat o požehnání, ale také bude Boha respektovat a poslouchat.

IV. ZÁPAS JEŽÍŠE KRISTA

Bratři a sestry, milí přátelé, musím v této souvislosti vzpomenout našeho Pána Ježíše. Jeho životní zápas. **Na rozdíl od Jákoba**, Ježíš si žádné úzkosti, soužení a strach nezasloužil. A přesto tím vším prošel kvůli nám. **Na rozdíl od Jákoba**, kterému Ezau nakonec všechno odpustil, Ježíšovi nepřátelé všechno dotáhli až do hořkého konce. Pověsili ho na kříž, kde Kristus zemřel za nás hříšné. **Na rozdíl od Jákoba**, s kterým byl Bůh i v té nejděsivější noci jeho života, Ježíše Krista Bůh na chvíli opustil. Tehdy na Golgotě Kristus volal:

- *Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? (Mt 27:46)*

Kristus jako jediný zažil, co to znamená být skutečně Bohem opuštěn. A my věříme, že to všechno prožil kvůli nám a zástupně za nás. Aby, navzdory naší nedokonalosti a hříšnosti, byl svatý Bůh stále s námi.

Tento Ježíš je původcem naší víry. On nám dává novou identitu. Díky němu v nás starý člověk umírá a rodí se nový. On je naším Zachráncem, kterého chceme na cestách víry následovat.

Životem možná kráčíme o něco ochuzení a lehce či dokonce těžce pochroumaní. Už si tak nevyskakujeme, protože víme, že na to nemáme. Víme o našich chybách, nedostatcích, slabostech a vinách. Belháme se po těch našich životních cestách, ale belháme se za Kristem. A zároveň s Kristem po boku. V očích světa je to slabost, nevýhoda, zbytečnost a marnost. Ale v našich očích je to největší životní vítězství.

A vám, milí konfirmandé, přejeme, abyste prožívali, že Bůh je stále s vámi. Přejeme vám, aby vám dobrý Bůh žehnal. A když se vám čas od času postaví do cesty, když vás i zraní, což se pravděpodobně jednou stane, bojujte v tu chvíli dobrý boj víry. Amen.